

مرکز آموزشی درمانی امین اصفهان

کاهش مایع درون رحمی

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: 1403

منابع: ClinicalKey، WebMD، Mayo clinic

شرح بیماری:

الیگوهایدروآمینوس شرایطی است که می تواند طی بارداری ایجاد شود. این شرایط زمانی ایجاد می شود که مایع درون رحمی (مایع آمنیوتیک) که کودک در آن شناور است، به اندازه کافی تولید نمی شود. این شرایط گاهی می تواند منجر به ایجاد برخی از ناهنجاری ها در جنین شود.

مایع آمنیوتیک از چسبندگی اعضای بدن جنین جلوگیری می کند. به عنوان یک ضربه گیر عمل کرده و منجر به تکامل ریه های کودک، دستگاه گوارش، ماهیچه ها و ... می شود.

علائم:

اگر کمبود مایع شدید باشد، رحم، برای آن مرحله از حاملگی کوچک تر از حد طبیعی به نظر می رسد.

در نتایج سونوگرافی نیز ناهنجاری هایی در چهره جنین مشاهده می شود.

نشت مایع آمنیوتیک به بیرون از بدن مادر، هر چند که این اتفاق همیشه نمی افتد.

علل شایع:

علل ایجاد این شرایط همیشه مشخص نیست.

ناهنجاری های جنینی: از آنجا که ریه و دستگاه گوارش جنین هم در ساخت و جذب مایع آمنیوتیک نقش دارد، اختلالات هر یک از این دستگاه ها می تواند به افزایش یا کاهش مایع داخل رحمی منجر شود. کلیه یک جنین سالم از هفته چهارم بارداری به بعد شروع به ترشح مایع درون رحمی (مایع آمنیوتیک) می کند. در صورتی که کلیه جنین دچار نقص باشد، این مایع ترشح نخواهد شد.

نشت مایع از کیسه آب: شایع ترین علت آن سوراخ شدن یا پارگی کیسه آب قبل از موعد زایمان است.

حاملگی طولانی مدت: با پیشرفت حاملگی، آرام آرام مایع اطراف جنین کم شده و جای بیشتری برای رشد جنین می دهد. در صورتی که موعد زایمان برسد و زایمان اتفاق نیفتد (زایمان دیررس)، آب بیشتری جذب شده و اطراف جنین تقریباً خشک می شود.

عفونت داخل رحمی: ابتلا به برخی عفونت ها می تواند سبب کم شدن میزان مایع گردد.

داروها: مصرف بعضی داروها در دوران بارداری از قبیل برخی مسکن ها نیز باعث کاهش حجم مایع درون کیسه آب می شود.

مشکلات مرتبط با جفت مانند جدا شدن جفت از رحم که این شرایط در انتقال خون و مواد غذایی به جنین اختلال ایجاد می کند.

برخی مشکلات مادر مانند فشار خون بالا.

عوارض احتمالی:

احتمال سقط جنین وجود دارد.

زایمان زودرس

افزایش احتمال سزارین

به علت کمبود جا برای جنین در رحم مادر که ناشی از کمبود مایع آمنیوتیک می باشد، ناهنجاری های فیزیکی در ظاهر جنین رخ می دهد و شکل ظاهری برخی از اندام ها مانند سر و پاها تغییر می کند.

تشخیص:

تشخیص توسط پزشک با اخذ شرح حال و معاینه دقیق بیمار صورت می گیرد و در صورت نیاز از دیگر روش های تشخیصی ذکر شده در زیر استفاده می شود:

از مصرف غذاهای پر کالری و با ارزش غذایی کم خودداری کنید.

فعالیت:

از مصرف سیگار خودداری کنید.

استراحت کافی داشته باشید.

سعی کنید خواب شبانه آرامی داشته باشید. اجازه ندهید که عوامل استرس زا مانع خواب شما شوند.

به موقع سر قرارهای خود با پزشکتان حاضر شوید.

در چه شرایطی به پزشك مراجعه نمایید؟

در صورت مشاهده علائم الیگوهیدرآمنیوس (کاهش مقدار مایع آمنیوتیک).

در صورت نشت مایع از رحم.

در صورت بروز فشار خون بالا.

در صورت مشاهده دیگر علائم نگران کننده.

• آمنیواینفیوژن (تزریق محلول نمکی به درون رحم) استفاده می شود. در این حالت، پس از قرار دادن یک سوزن در دیواره شکم، محلول نمکی را در کیسه آمنیوتیک تزریق می کنند.

• در طول زایمان نیز برای رفع فشار وارده بر بند ناف، می توان از آمنیواینفیوژن استفاده کرد. در این حالت، یک سوند یا کاتتر را در گردن رحم قرار می دهند و محلول نمکی را قطره قطره وارد کیسه آمنیوتیک می نمایند. در صورتی که سرعت قلب کودک کاهش پیدا کند یا در طول زایمان بیش از حد طبیعی افزایش پیدا کند و یا بند ناف فشرده شود، لازم است سزارین انجام شود.

رژیم غذایی و تغذیه:

مصرف آب را افزایش دهید.

از یک رژیم غذایی سالم پیروی کنید.

• مواد غذایی حاوی آهن خون، امگا3 و پروتئین را در برنامه غذایی خود قرار دهید. تخم مرغ، شیر، لبنیات، گوشت، آب گوشت، کباب مرغ، سوپ مرغ، ماهی فراوان مواد حاوی پروتئین هستند. مواد غذایی حاوی آهن عبارتند از: انواع گوشت ها (مخصوصاً بوقلمون)، جگر، عدس، زرده تخم مرغ، اسفناج، کشمش و آلو خشک

• انواع میوه ها و سبزیجات تازه را در رژیم غذایی خود قرار دهید به خصوص میوه ها و سبزیجاتی که ویتامین ث دارند مانند: پرتقال، لیمو شیرین، سبزی خوردن، گوجه فرنگی، فلفل دلمه ای و نازنگی.

• موادی که کلسیم دارند را نیز در برنامه غذایی خود قرار دهید.

• از مصرف غذاهای نفاخ و دیر هضم اجتناب کنید.

• جهت جلوگیری از یبوست رژیم غذایی پرفیبر و مایعات مصرف کنید.

• سونوگرافی تصویر برداری با استفاده از اشعه ایکس از نوزاد بلافاصله پس از تولد برای تشخیص ناهنجاری ها

درمان:

• کاهش مایع در اواخر بارداری بسیار شایعتر است و در صورت تشخیص و در صورتی که ریه جنین تکامل کافی یافته و جنین نارس نباشد باید به سرعت به ختم حاملگی اقدام کرد.

• اما در مواردی که جنین نارس است تصمیم گیری مشکل است، چون از طرفی کاهش مایع داخل رحمی (مایع آمنیوتیک) می تواند به مرگ جنین منجر شود و از طرف دیگر تولد نوزاد نارس تبعات زیادی چون مرگ نوزاد دارد و در این موارد سعی می شود با روش هایی مقداری زمان به جنین و مادر داد، اما در نهایت در صورت ادامه مشکل با وجود نارس بودن جنین، پزشک برای نجات جان نوزاد به ختم حاملگی اقدام می کند.

• اگر در خانم باردار، کم بودن مایع آمنیوتیک یا مایع درون رحمی تشخیص داده شود، معمولاً پزشک با دقت بیشتر سیر بارداری را زیر نظر می گیرد تا از بروز عوارض پیشگیری نماید و در صورتی که بیمار دچار بی آبی هم شده باشد، معمولاً توصیه می کند خانم باردار مایعات بیشتری بنوشد.

• می توان به صورت موقت با روشی موسوم به آمنیواینفیوژن، مایع آمنیوتیک را افزایش داد. در این روش، از محلول نمکی برای افزودن مقدار مایع استفاده می شود. اما، به هر حال، نتیجه ای که به دست می آید کوتاه مدت است.

• در طول دوره مراقبت پیش از تولد، معمولاً فقط برای آنکه بتوان تصاویر سونوگرافی را تقویت کرد از